Vlaamse Regering

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT
DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED
DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

BIS-NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Bijsturing intern Klimaatplan Vlaamse overheid

Samenvatting

De Vlaamse overheid neemt haar verantwoordelijkheid op om de eigen klimaatimpact zoveel mogelijk te reduceren. De klimaattransitie vraagt van alle sectoren in de maatschappij en van de burger grote inspanningen. Een stevig draagvlak en een geloofwaardig beleid is daarom onontbeerlijk. Essentieel daarbij is dat de Vlaamse overheid het in haar interne bedrijfsvoering minstens even goed doet als de doelgroepen op wie ze haar beleid richt. Op die manier kan ze haar voorbeeldrol opnemen en uitdragen.

Op 5 november 2021 besliste de Vlaamse Regering tot een bijsturing van haar interne klimaatplan als één van de bijkomende maatregelen in het kader van het Vlaams Energie- en Klimaatplan. De doelstelling voor primaire energiebesparing wordt opgetrokken van 32,5% naar 35% tegen 2030 voor elke entiteit van de Vlaamse overheid. Ook de doelstelling om de CO_2-uitstoot tegen 2030 met 40% te verminderen ten opzichte van het referentiejaar 2015[1] wordt aangescherpt tot 55% emissiereductie tegen 2030. Deze doelstelling geldt zowel voor de CO_2-emissies ten gevolge van het gas- en stookolieverbruik in gebouwen en technische infrastructuur als voor de CO_2-emissies ten gevolge van het brandstofverbruik van dienstverplaatsingen over land (met uitzondering van deelvoertuigen).

Alle entiteiten binnen het toepassingsgebied zullen tegen 2023 een lange termijn vastgoedstrategie met bijhorend energetisch masterplan opstellen richting CO_2-neutraliteit tegen 2045. De entiteiten met vaartuigen in eigen beheer zullen hiervan de CO_2-uitstoot inventariseren, en tegen ten laatste 2024 een haalbare maar ambitieuze doelstelling bepalen.

[1] Behalve voor de 7 entiteiten die historische verbruikscijfers van 2005 konden aanleveren.

Jaarlijks wordt een voortgangsrapport met de evolutie van de cijfers richting de doelstellingen, samen met de stand van zaken van de uitgevoerde ondersteunende acties via mededeling aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

De Vlaamse overheid neemt haar verantwoordelijkheid op om de eigen klimaatimpact zoveel mogelijk te reduceren. De klimaattransitie vraagt van alle sectoren in de maatschappij en van de burger grote inspanningen. Een stevig draagvlak en een geloofwaardig beleid is daarom onontbeerlijk. Essentieel daarbij is dat de Vlaamse Overheid het in haar interne bedrijfsvoering minstens even goed doet als de doelgroepen op wie ze haar beleid richt. Op die manier kan ze haar voorbeeldrol opnemen en uitdragen.

Voor wat betreft het eigen energieverbruik en bijhorende CO_2-emissies keurde de Vlaamse Regering in 2016 het Klimaatplan Vlaamse Overheid goed (VR 2016 0107 DOC.0714). Dit plan omvat doelstellingen voor meer energie-efficiëntie en voor minder CO_2-uitstoot in haar gebouwen en technische installaties, en door het brandstofverbruik van de dienstvoertuigen. Er liepen 4 actieplannen om die doelen te helpen realiseren.

Het meest recente voortgangsrapport en de evoluties van het energieverbruik en de emissies tot op entiteitsniveau vanaf het referentiejaar, zijn raadpleegbaar via de website:
https://omgeving.vlaanderen.be/intern-klimaatplan-vlaamse-overheid

Door de verscherpte ambities op Europees, Belgisch en Vlaams niveau drong een herziening van dit interne Klimaatplan Vlaamse Overheid zich op. Zo werd het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 9 december 2019, de lange termijn klimaatstrategie 2050 op 20 december 2019, en de langetermijnrenovatiestrategie 2050 (LTRS 2050) op 29 mei 2020.

Op 16/07/2021 keurde de Vlaamse Regering een bijsturing goed van dit interne Klimaatplan. Deze bijsturing bestond uit een koepelnota (VR 2021 1607 DOC.0939/1BIS) waar de doelstellingen, scope, toepassingsgebied en belangrijkste maatregelen zijn samengevat, en enkele besluiten die een aantal ondersteunende maatregelen concreter uitwerken.

Op 05/11/21 keurde de Vlaamse Regering in een visienota een extra pakket VEKP-maatregelen goed. Een van die maatregelen was het verhogen van de doelstellingen van het Intern klimaatplan van de Vlaamse overheid. Deze nota is een nieuwe bijsturing van de eerder goedgekeurde koepelnota waarin de aanpassingen naar aanleiding van de beslissing van 5/11/2021 zijn doorgevoerd.

Deze aanpassingen dienen ook meegenomen te worden in de actieplannen die uitvoering geven aan de doelstellingen van het interne klimaatplan Vlaamse overheid, met name het actieplan Mobiliteit en het Kader voor de Oproep Actieplan Energie Efficiëntie en Klimaatimpact Vlaamse Overheid. Omdat deze wijzigingen in hoofdzaak de doorvertaling van de vermelde ambitieverhoging inhouden, worden beide nota's als bijlage bij de koepelnota toegevoegd.

Doelstellingen voor de gebouwen en technische infrastructuur

- Tegen 2045: Evolutie naar een volledig koolstofneutraal gebouwenpark
  Een koolstofneutraal gebouw wordt gedefinieerd als een gebouw waarvan de CO_2-uitstoot tot nul is gereduceerd door de energiebehoeften te verminderen én ervoor te zorgen dat aan de resterende energiebehoeften wordt voldaan met hernieuwbare energiebronnen.
- tegen eind 2030 en ten opzichte van het referentiejaar 2015 (behalve voor 7 entiteiten die historische verbruikscijfers (2005) konden aanleveren[2]):
  - een reductie van 55% van de CO_2-emissies ten gevolge van het gas- en stookolieverbruik in gebouwen en technische infrastructuur voor zowel de Vlaamse overheid als geheel als voor elke entiteit afzonderlijk
  - een besparing van 35% van het primair energieverbruik voor elke entiteit. Deze doelstelling impliceert de eerdere doelstelling van een jaarlijkse besparing van 2,09% van 2016 tot en met 2020, een jaarlijkse gemiddelde energiebesparing van 2,5% vanaf 2021 en een jaarlijkse gemiddelde energiebesparing van 3% vanaf 2023. De 2,09% besparing wordt samengesteld toegepast, en volgt dus een niet lineair pad. De 2,5% en de 3% besparing wordt enkelvoudig toegepast, en volgt dus een lineair pad.
    Dit wordt verduidelijkt in onderstaande tabel met de vooropgestelde besparings-paden:

Jaar	Jaarlijkse besparingsdoel-stelling **primaire energie** (in %)	Besparingspad **primaire energie** t.o.v. het referentieverbruik (in %)	Jaarlijkse besparings-doelstelling **CO_2**-emissies (in %)	Besparingspad niet ETS **CO_2**-besparing ten opzichte van het referentieverbruik (in %)
2016	2,09	2,09	3,35	3,35
2017	2,09	4,14	3,35	6,59
2018	2,09	6,14	3,35	9,72
2019	2,09	8,10	3,35	12,74
2020	2,09	10,02	3,35	15,66
2021	2,5	12,27	3,35	18,49
2022	2,5	14,52	6,39	23,70
2023	3	17,09	6,39	28,57
2024	3	19,65	6,39	33,13
2025	3	22,21	6,39	37,40
2026	3	24,78	6,39	41,40
2027	3	27,34	6,39	45,15
2028	3	29,91	6,39	48,65
2029	3	32,47	6,39	51,93
2030	3	35,04	6,39	55,00

  - In lijn met deze jaarlijkse energiebesparing wordt jaarlijks de reservering van het energiebudget van de entiteiten met energiekost van meer dan 100.000 euro aangepast: 2,5% reservering van het energiebudget bij BO22 voor het begrotingsjaar 2022 en 3% reservering van het energiebudget vanaf BO23. Dit budget wordt telkens ter beschikking gesteld voor bijkomende energiebesparende investeringen.

[2] Hierbij gaat het om Het Facilitair Bedrijf, Plantentuin Meise, Agentschap Opgroeien, het ILVO, de VDAB, de VMM, de VLM.

- vanaf 2025 beschikken alle grote niet-residentiële gebouwen over een energieprestatie-certificaat (EPC-NR) en vanaf 2028 zullen ze moeten voldoen aan het minimaal energie-prestatielabel.
- vanaf 2021 geldt een verplichte afname van groene stroom, met uitzondering van gehuurde panden waar de verbruiker geen invloed heeft op de keuze van elektriciteitsleverancier [3]

Deze doelstellingen gelden op het niveau van het volledige toepassingsgebied en op het niveau van de individuele entiteiten tenzij expliciet anders vermeld.

Doelstellingen op vlak van mobiliteit

Voor de uitgebreide scope (zie verder) van de interne mobiliteit, worden volgende doelstellingen vastgelegd:

Tegen eind 2030: koolstofneutrale interne mobiliteit door

- enerzijds een reductie met minimaal 55% van de CO_2-emissies ten gevolge van het brandstofverbruik van dienstverplaatsingen over land (met uitzondering van deelvoertuigen). Dit geldt zowel voor de hele Vlaamse overheid als voor elke entiteit afzonderlijk, en dit ten opzichte van het referentiejaar 2015 (behalve voor VMM die historische verbruikscijfers (2005) kon aanleveren).
- anderzijds de compensatie van de resterende CO_2-uitstoot ten gevolge van de dienstreizen over land én door de lucht via een CO_2-compensatiesysteem.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- Klimaatplan Vlaamse Overheid	VR 2016 0107 DOC.0714
- Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP)	VR 2019 0912 DOC.1208/1BIS
- Vlaamse klimaatstrategie 2050	VR 2019 2012 DOC.1356/1
- Langetermijnrenovatiestrategie gebouwen	VR 2020 2905 DOC.0517/1BIS
- Bijsturing intern Klimaatplan Vlaamse Overheid	VR 2021 1607 DOC.0939/1BIS
- Actualisatie van het kader voor de Oproep Actieplan Energie Efficiëntie en Klimaatimpact Vlaamse Overheid 2021-2025	VR 2021 1607 DOC.09651BIS
-Actieplan mobiliteit 2021-2024	VR 2021 1607 DOC.09166
_ Bijkomende maatregelen klimaat (visienota)	VR 2021 0511 DOC.1237/1

[3] De definitie van groene stroom zoals gehanteerd in richtlijn 2018/2001/EU ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.

2. INHOUD

1. TOEPASSINGSGEBIED

De entiteiten die behoren tot het **toepassingsgebied** van het Klimaatplan Vlaamse overheid worden opgesomd in bijlage 1 (situatie juni 2022). De meest actuele lijst kan steeds geraadpleegd worden via de Wegwijs toepassing: https://wegwijs.vlaanderen.be/

Voor deze entiteiten behoren volgende zaken tot de scope van het Klimaatplan Vlaamse Overheid:

- de gebouwen waarin entiteiten van het toepassingsgebied als energieverbruiker optreden,
- de technische infrastructuur in het beheer van deze entiteiten.
- Voor de mobiliteitsdoelstelling van 55% tegen 2030 behoren de dienstverplaatsingen over land (uitgezonderd met deelvoertuigen) van deze entiteiten tot de scope. In praktijk gaat het hierbij om: dienstverplaatsingen met dienst- of privé-voertuigen, uitgebreid met verplaatsingen van zwaar vervoer. Zowel de uitstoot door dienstverplaatsingen van privé-voertuigen als van zwaar vervoer zijn een uitbreiding van de scope ten opzichte van het Klimaatplan Vlaamse Overheid van 2016. Deze werden toegevoegd om de uitstoot door dienstvoertuigen over land zo goed mogelijk te vatten en CO_2-lekkage te vermijden. Dit wordt verder besproken in het Actieplan Mobiliteit.

- Voor de compensatie van de resterende CO_2-uitstoot tegen 2030 worden naast bovenstaande bronnen ook de dienstverplaatsingen via vliegtuig meegenomen in de scope.

Het energieverbruik van de bussen en trams van De Lijn blijft echter buiten beschouwing van dit Klimaatplan Vo, hiervoor zijn aparte doelstellingen geformuleerd in het VEKP.

Om de hierboven opgelijste doelstellingen te bereiken neemt de Vlaamse overheid een reeks ondersteunende acties die de entiteiten afzonderlijk en de Vlaamse overheid als geheel op weg moeten helpen het patrimonium en de dienstverplaatsingen klimaatneutraal te maken:

- **Ontzorging:** door een groot deel van het vastgoed en het wagenpark te centraliseren onder beheer van Het Facilitair Bedrijf, dat het op zich neemt de klimaatdoelstellingen te realiseren
- **Strategie**: de opmaak van lange termijn vastgoedstrategieën en vervoersbehoefteplannen, waarin het pad richting de doelstellingen voor elke entiteit (of cluster) uitgetekend staat.
- **Ondersteuning**: bij de realisatie van de noodzakelijke ingrepen, via raamcontracten en expertise van VEB en Het Facilitair Bedrijf
- **Financiële stimuli:** om essentiële ingrepen de nodige impuls te geven
- **Monitoring** en **evaluatie** van de voortgang en **communicatie** over de resultaten.

De acties worden uitgesplitst voor energie en mobiliteit, waarbij de essentie hieronder samengevat wordt en de meer gedetailleerde uitwerking weergegeven wordt in bijlage 4 en 5 wat energie betreft en bijlage 6 wat mobiliteit betreft.

2. ACTIES ENERGIEVERBRUIK GEBOUWEN EN TECHNISCHE INFRASTRUCTUUR

2.1. Inkanteling gebouwen en centralisatie beheer kantoorgebouwen

De Vlaamse regering keurde op 20 december 2019 de inkanteling van het vastgoed van de Vlaamse Overheid naar Het Facilitair Bedrijf definitief goed (VR 2019 2012 DOC.1313). Met deze actie wil ze de Klimaatdoelstellingen voor gebouwen helpen realiseren. Op vrijdag 17 juli 2020 werd het masterplan inkanteling goedgekeurd (VR 2020 1707 DOC.0860), waarin het plan van aanpak wordt weergegeven.

2.2. Lange termijn vastgoedstrategieën richting CO_2-neutraliteit

In het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) staat in het hoofdstuk "Werk maken van een klimaatvriendelijke Vlaamse Overheid" de volgende maatregel vermeld (3.6.6.3.1 Opmaak van lange termijn vastgoedstrategieën richting CO_2-neutraliteit): "*Essentieel bij de renovatie van het gebouwenpark en rationalisering van de technische installaties is een langetermijnvisie waarbij verder gekeken wordt dan de doelstelling 2030. Alle entiteiten van de Vlaamse Overheid zullen begeleid worden tot het maken van een patrimoniumanalyse en het opstellen van een masterplan richting CO_2-neutraliteit vóór 2050.*"

Immers, het opmaken van een dergelijk strategisch vastgoedplan is een noodzakelijke stap om de uiteindelijke doelstellingen te realiseren en deze transitie op een (kosten)efficiënte manier te laten gebeuren. Daarom worden alle entiteiten binnen het toepassingsgebied van het interne klimaatplan gevraagd ten laatste in 2023 een lange termijn vastgoedstrategie met bijhorend energetisch masterplan op te stellen richting CO_2-neutraliteit tegen 2045.

De opmaak van een dergelijk Strategisch Vastgoedplan en de kosten hiervoor vallen onder de verantwoordelijkheid van de betrokken Vlaamse entiteiten. Via een passend raamcontract kunnen entiteiten hiervoor ondersteuning krijgen. In bijlage 2 staan de verdere modaliteiten om de entiteiten te ondersteunen in meer detail uitgewerkt.

Entiteiten kunnen bij de opmaak van hun lange termijn vastgoedstrategie gebruik maken van onderstaande vormen van ondersteuning:

- Mogelijkheid om gebruik te maken van handleidingen, documentatie en sjablonen, die aangeboden worden via het SURE2050 leerplatform.
- Via een raamcontract aangeboden door HFB / VEB dat voorzien wordt voor de begeleiding bij het opstellen van een duurzame vastgoedstrategie
- Ondersteuning voor de uitrol van efficiënt gebouwbeheer via het raamcontract "Consultancy Technisch Onderhoud" van HFB
- Ondersteuning voor de uitrol van het operationeel actieplan passend binnen het Energetisch Masterplan (Duurzaam MJOP – meerjaren onderhoudsplan) door VEB. Deze dienstverlening alsook de monitoring van de realisaties wordt ondersteund door het gebruik van Terra - Patrimonium- en energiedatabank Vlaanderen[4]
- Mogelijkheid tot een cofinanciering van de opmaak van een strategisch vastgoedplan via de Oproep vanuit VEB (zie 4.4) en aan de entiteit toegewezen middelen vanuit het klimaatfonds[5].
- Entiteiten die zich niet inschreven in SURE2050 dienen zelf initiatief te nemen om een lange termijn vastgoedstrategie op te stellen. Zij kunnen daarbij gebruik maken van bovenstaande ondersteuning met uitzondering van de gratis coaching in het kader van het SURE2050 project.

[4] Terra Patrimonium- en energiedatabank Vlaanderen is een databank waarin alle gebouwen, gronden en energiegegevens van de publieke sector worden geïnventariseerd en opgevolgd. Terra is te bereiken via https://terra.vlaanderen.be/

[5] zie Mededeling aan de Vlaamse Regering : VR 2020 1812 MED.0431/1bis

Het verplicht op te stellen strategische vastgoedplan (tegen 2023) bevat een lange termijn vastgoedstrategie met bijhorend energetisch masterplan. Dit plan moet inhoudelijk voldoen aan het plan van aanpak toegelicht in bijlage 3. Het strategisch vastgoedplan van de overheid bevat ook een aantal verplichte elementen.

Entiteiten rapporteren het resultaat van het strategisch vastgoedplan en monitoring de voortgang van de acties in Terra zodat opvolging op Vlaams niveau kan gebeuren. Dit vertaalt zich in het opladen van volgende elementen:

- De organisatie- en financieringsstructuur van de vastgoedorganisatie
- De vastgoedobjecten en vastgoedstatus van elk gebouw
- Overzicht van de type maatregelen per gebouw in lijn met het operationeel plan, inclusief de tijdslijn en de benodigde financiering (kostenposten) voor uitvoering

Wanneer onroerende goederen worden ingekanteld bij Het Facilitair Bedrijf, zullen deze door Het Facilitair Bedrijf worden opgenomen binnen haar lange termijn vastgoedstrategie. Entiteiten moeten daarvoor geen afzonderlijk plan opstellen.

2.3. Ondersteuning en advies

2.3.1. Het Facilitair Bedrijf

Raamovereenkomsten

Door het afsluiten van raamovereenkomsten of specifieke opdrachten met studiebureaus en experten, alsook passende raamcontracten voor specifieke technische prestaties, zorgt Het Facilitair Bedrijf als aankoopcentrale ervoor dat entiteiten technische ondersteuning en advisering kunnen insourcen voor het verder verduurzamen en duurzaam beheren van hun patrimonium met respect voor de vigerende regelgeving. Het agentschap teert hierbij op zijn ruime ervaring die beloond is met een ISO14001 en een ISO50001 certificaat. Duurzaam beheer wordt mede geborgd door passende onderhouds- en beheerovereenkomsten gekoppeld aan een relevant scala van KPI's.

Projectcoördinatie bij renovaties

Alle entiteiten van de Vlaamse overheid[6] kunnen beroep doen op Het Facilitair Bedrijf voor de volledige coördinatie van eenvoudige tot complexe bouwprojecten binnen de beschikbare capaciteit. Binnen dit kader spreekt het voor zich dat entiteiten bij Het Facilitair Bedrijf ook steeds terecht kunnen om energetische renovaties te helpen realiseren. Het Facilitair Bedrijf neemt doorheen alle fases de rol op van projectcoördinator. Entiteiten kunnen hierbij begeleid worden doorheen alle fases van een bouwproject. Een overzicht van alle modaliteiten omtrent deze dienstverlening kan via de website[7] van de afdeling Bouwprojecten van Het Facilitair Bedrijf worden teruggevonden.

2.3.2. Het Vlaams Energiebedrijf

Het Vlaams Energiebedrijf (hierna VEB) werd in 2012 opgericht als een extern verzelfstandigd agentschap. Zijn opdracht is het ontzorgen van de publieke sector naar een duurzamer en efficiënter energiebeheer en het ondersteunen voor het bereiken van de klimaatdoelstellingen. VEB helpt de publieke sector dus om haar voorbeeldrol op te nemen.
VEB begeleidt entiteiten bij het indienen van kwaliteitsvolle aanvragen tot ondersteuning. Het richt zich hierbij in eerste instanties tot de entiteiten met het grootste besparingspotentieel.

[6] Het gaat hierbij om Departementen, IVA's met of zonder rechtspersoonlijkheid, EVA's, Strategische Adviesraden, Kabinetten van de ministers van de Vlaamse regering
[7] https://overheid.vlaanderen.be/bouwprojecten-dienstverlening

VEB vervult de rol van aankoopcentrale en dienstverlener voor andere energie gerelateerde diensten. zie https://www.veb.be/. Door beroep te doen op de diensten van het VEB hoeven publieke diensten zelf geen openbare aanbestedingen te voeren. Het uiteindelijke doel zal altijd de verlaging van het energieverbruik zijn. Er wordt naast de aanwezige dienstverlening continu ingezet op innovatie. Dit om in lijn van het beleid en technologische ontwikkelingen tegemoet te komen aan de gestelde noden op gebouw- en gebiedsniveau.Het VEB ontwikkelt en beheert ten slotte de Terra - Patrimonium- en energiedatabank Vlaanderen.

2.3.3. Gezamenlijke dienstverlening

Het VEB en het HFB werken samen op vlak van kennisontwikkeling, marktbenadering en ondersteuning naar de entiteiten. Zo verdiepten VEB en HFB via het project SURE2050 hun kennis op vlak van strategische vastgoedplanning en de opmaak van energetische masterplannen. Op vlak van marktbenadering streven zij ernaar om, gefaseerd in de tijd, voor de behoeften van hun klanten en hun interne behoeften in het geval HFB, slechts één raamovereenkomst in de markt te zetten om op die manier het schaalvoordeel en de duidelijkheid naar de markt te vergroten. Tot slot denken beide organisaties vanuit het klantenperspectief, waarbij ze de entiteiten gericht adviseren naar de beste oplossing op lange termijn en de meeste passende ondersteuning voor de klant hierbij.

2.4. Financiering energetische ingrepen via de Oproep Actieplan Energie Efficiëntie en Klimaatimpact Vlaamse Overheid

Op 16/07/21 werd samen met de koepelnota Klimaatplan Vo eveneens de nota “het Kader voor de Oproep Actieplan Energie Efficiëntie en Klimaatimpact Vlaamse Overheid” goedgekeurd waarin onderstaande paragrafen verder worden uitgewerkt. Onderstaande samenvatting geldt als kennisgeving maar werd toegelicht en bekrachtigd in de bovenvermelde nota. Deze nota, met integratie van de aangescherpte doelstelling zoals vermeld onder 1. A, wordt bij deze koepelnota gevoegd als bijlage 4.

Om de doelstellingen van het Klimaatplan Vo te halen, moeten onder andere investeringen gebeuren in energiebesparende maatregelen. Het Vlaams Energiebedrijf lanceert hiertoe sinds 2017 jaarlijks een Oproep Energie-Efficiëntie (hierna Oproep). Deze Oproep stimuleert entiteiten een krachtig energiebeleid te voeren door hen financieel te ondersteunen bij het uitvoeren van energiebesparings-maatregelen en aldus bij te dragen aan een energie-efficiënte en koolstofneutrale Vlaamse overheid.

Tot het toepassingsgebied van de Oproep behoren de gebouwen waarin entiteiten van het toepassingsgebied van het Klimaatplan Vlaamse Overheid als energieverbruiker optreden, en de technische infrastructuur in het beheer van deze entiteiten. Maatregelen gerelateerd aan het energieverbruik van het voertuigenpark, zoals via laadpalen of het voertuigenpark van de Lijn, vallen buiten de scope van de oproep.

De Vlaamse Regering heeft beslist dat Het Facilitair Bedrijf (HFB) voor de gebouwen die bij haar worden ingekanteld, zal instaan voor het bereiken van doelstellingen op vlak van klimaat, budget/efficiëntie en kwaliteit (VR 2019 2012 DOC.1313/1BIS). Het HFB valt bijgevolg buiten het toepassingsgebied van de Oproep.

De middelen voor de oproep van het Actieplan Energie-Efficiëntie en Klimaatimpact zijn deels afkomstig van (1) bijdragen uit de budgetreservering van de eigen energiebegroting van de entiteiten

met een energiekost van meer dan 100.000 EUR per jaar. Deze bijdrage bedraagt 2.5% voor het begrotingsjaar 2022 en 3% vanaf begrotingsjaar 2023 en (2) de overdracht van middelen uit het voorgaande jaar. Daarnaast kan overwogen worden of er bijkomende middelen toegevoegd worden, bijvoorbeeld (3) middelen afkomstig uit het Vlaams Klimaatfonds.

Als referentie-energiebudget voor de budgetreservering worden de energiekosten van 2019 genomen. Door deze budgetreservering kan enerzijds worden verzekerd dat de vrijgekomen middelen worden ingezet voor energiebesparingsmaatregelen en anderzijds worden entiteiten sterker aangespoord om hun energieverbruik te verminderen. Zo kunnen ze ook de impact van eventuele sterk verhoogde energieprijzen beperken. De goedkoopste kWh is immers diegene die niet verbruikt wordt (trias energetica). Deze budgetreservering wordt verrekend bij de begrotingsaanpassing.

Het VEB beoordeelt de aanvragen tot ondersteuning doorlopend en autonoom in functie van de verwachte doelmatigheid. Het VEB kent op basis van de principes beschreven in het Kader voor de Oproep Actieplan Energie Efficiëntie en Klimaatimpact Vlaamse Overheid en de opgedane kennis en ervaringen bij eerdere oproepen, een score toe aan de aanvragen. De werkwijze staat meer gedetailleerd beschreven in het hierboven vermelde kader (bijlage 4).

Aanvragen die ondersteund worden via de oproep worden via Terra opgevolgd. Entiteiten voeren de maatregelen in Terra in en geven jaarlijks samen met de validatie van hun energiegegevens ook de stand van zaken van de gesubsidieerde maatregelen door.

2.5. Bijkomende ondersteunende financieringsmechanismen

2.5.1. Relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'

Om de doelstelling van het Relanceplan van de Vlaamse Regering te halen, heeft het Vlaamse Energiebedrijf (VEB) de taakstelling om mee invulling te geven aan de vierde hefboom: met name de transitie naar meer duurzaamheid, naar het koolstofarmer maken van onze economie en samenleving. Er werd hiervoor een grootschalig programma gestart om de duurzame renovatie van gebouwen in de publieke sector te versnellen. Het VEB beoordeelt de aanvragen tot toewijzing van middelen voor RELANCE BUDGET 11 – VEB Energie-efficiëntie Vlaamse Overheid. De middelen voor deze aanvraag zijn afkomstig van de Relanceprovisie Vlaamse Veerkracht.

Binnen dit kader werden de middelen 'RELANCE BUDGET 11 – VEB energie-efficiëntie Vlaamse Overheid' toegekend aan projecten die bijdragen aan bovenvermelde beleidsdoelstellingen. De begindatum van de projecten situeert zich tussen mei 2021 en 31 december 2022. Een project moet binnen een jaar na verdeling van de middelen aanvatten en binnen de drie jaar na de verdeling van de middelen zijn gerealiseerd (uiterste datum eind 2026).

2.5.2. Vlaams Klimaatfonds

Entiteiten kunnen ook via het Vlaams Klimaatfonds cofinanciering verkrijgen volgens de principes bepaald door de Vlaamse Regering (VR 2021 2910 DOC.1220/1BIS).

3. ACTIES MOBILITEIT

Het Actieplan Mobiliteit wordt getrokken door Het Facilitair Bedrijf (HFB). Dit is een dynamisch plan dat aangepast kan worden in functie van de realisatie van de reductiedoelstelling. Dit actieplan is bijgevoegd in bijlage 5. Bij afloop van het actieplan wordt de stand van zaken geëvalueerd en de ondersteunende acties waar nodig aangepast.
Het actieplan steunt het STOEP-principe[8] en op volgende streefdoelen:

- Voorkomen van verplaatsingen
- Stimuleren van duurzaam verplaatsingsgedrag
- Vergroenen van het wagenpark

Er worden een aantal operationele doelstellingen (OD's) geformuleerd die de entiteiten helpen om tot de nodige CO_2-reductie te komen. De stand van zaken met betrekking tot de OD's wordt per entiteit jaarlijks door Het Facilitair Bedrijf in kaart gebracht via de tussentijdse rapporten en gecommuniceerd aan de politieke stuurgroep en de entiteiten.

HFB voorziet ondersteuning van de entiteiten voor het behalen van de CO_2-reductiedoelstellingen, onder andere op vlak van: financiële en facilitaire ondersteuning via raamcontracten, HFB als aankoopcentrale, expertise rond duurzame mobiliteitsoplossingen, verdere uitbouw van het laadpalennetwerk bij de entiteiten die tot de scope van het Klimaatplan Vo behoren, sensibilisatie van entiteiten en werknemers,...

Naar het voorbeeld van de Europese Commissie, willen we als Vlaamse overheid ook het engagement aangaan om vanaf 2030 een koolstofneutrale interne mobiliteit te bekomen. Dit houdt in dat we de CO_2-uitstoot zoveel mogelijk reduceren en de resterende CO_2-uitstoot t.g.v. het brandstofverbruik van dienstverplaatsingen van de Vlaamse overheid tegen 2030 compenseren via een gecertificeerd CO_2-compensatiesysteem. Dit per entiteit en voor zowel dienstreizen over land, als voor vliegreizen. Deze compensatie wordt verder uitgewerkt in een volgend actieplan Mobiliteit.

Een andere belangrijke bron van CO_2-uitstoot bij de Vlaamse overheid zijn de vaartuigen. Deze verschillende types voertuigen vormen een aparte dienstverlening van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK), en in mindere mate de Vlaamse Waterweg (DVW). Vaartuigen zijn voorlopig moeilijker om te vormen naar zero of lage emissie en kunnen we dus niet opnemen binnen de scope van de 55% doelstelling tegen 2030. MDK en DVW willen echter de komende jaren de emissies van deze vaartuigen beter in kaart brengen, samen met de kerngroep een reductiedoelstelling 2030 bepalen tegen 2024, en verdere reductie-acties uitwerken.

[8] S van stappen (voetgangers), T van trappen (fietsers), O van openbaar vervoer, E van elektrische, bij voorkeur gedeelde wagens, P van privé-wagens met klassieke brandstofmotor

4. MONITORING, RAPPORTERING, EVALUATIE EN COMMUNICATIE

4.1. Dataverzameling

Betrouwbare verbruikscijfers zijn fundamenteel voor de entiteiten om het energiebeheer goed te kunnen organiseren en hun entiteitsspecifieke doelstellingen na te komen. Ook laat het de Vlaamse overheid toe om een accuraat beeld te krijgen van de evolutie richting de doelstellingen en om gericht interventies te doen om pijnpunten aan te pakken. De voorbije jaren werd intensief gewerkt aan het opzetten van centrale, gebruiksvriendelijke, semi-geautomatiseerde data-verzameling. De komende jaren wordt er verder gewerkt aan een optimaal gebruik van de data en het maximaal openstellen ervan. Zo worden in 2022 de data uit het Actieplan EE via Terra ontsloten, naar het voorbeeld van de BBC open datatool voor lokale besturen. Op die manier worden de energiegegevens van de Vo entiteiten beschikbaar gesteld voor iedereen.

Het dataplatform Terra verzamelt alle energieverbruiksdata en bijhorende emissies van de entiteiten op EAN-niveau en aggregeert die data tot rapporten per energiedrager op niveau van de entiteit en de Vlaamse overheid. De evolutie ten opzichte van het verleden wordt gevisualiseerd. Alle entiteiten van het toepassingsgebied controleren en valideren jaarlijks deze voorgestelde verbruikscijfers en bijhorende CO_2-emissies. Dit Terra-platform wordt de komende jaren verder uitgebouwd met volgende elementen:

- integratie productie hernieuwbare energie (nu gerekend als energiebesparing)
- elektriciteitsverbruik laadpalen
- onderscheid tussen gebouw- en technische infrastructuur
- snellere kennisname van de verbruikscijfers - versnelde invoer digitale meters
- een dynamische weergave van het energetisch masterplan waarin entiteiten de besparingen van hun energiebesparingsmaatregelen kunnen inschatten en opvolgen.

Naast de verbruiksdata rapporteert de entiteit in het dataplatform Terra jaarlijks de status van de energiebesparingsmaatregelen uit hun meerjarenplanning. Hieronder vallen de maatregelen die zij in de komende jaren plant te nemen overeenkomstig hun energetisch masterplan, de maatregelen waarvoor entiteiten steun hebben aangevraagd via de Oproep Energie-Efficiëntie Vlaamse Overheid en de maatregelen waarover gerapporteerd wordt in functie van art. 5 van de Energie-Efficiëntierichtlijn.

De centrale wagenparkbeheerstool Ultimo (inclusief de Light versie) wordt beheerd door Het Facilitair Bedrijf. In deze databank kunnen entiteiten hun gegevens invoeren. Daarnaast wordt veel informatie automatisch ingevoerd in Ultimo.

De uitbreiding van de scope van het mobiliteitsluik vergt een uitbreiding van de rapportering. Het monitoren van de gereden kilometers met privévoertuigen gebeurt eenvoudig via gedeclareerde kilometervergoedingen (Orafin). De komende jaren stappen er nog heel wat entiteiten over naar Orafin, de overige entiteiten zullen jaarlijks via e-mail bevraagd worden vanuit HFB. De gerapporteerde kilometers worden vervolgens omgezet in geschatte CO_2-uitstoot aan de hand van de emissiefactor van een op dat moment gemiddelde wagen op de Vlaamse weg.

Het monitoren van het zwaar vervoer kan via het vlootbeheerprogramma Ultimo gebeuren. Het merendeel van het zwaar vervoer wordt vandaag de dag reeds bijgehouden in Ultimo; de ontbrekende entiteiten zullen gevraagd worden om ook hun zwaar vervoer in het systeem in te voeren.

Door de uitbreiding van de scope, zal voor alle entiteiten de referentie-uitstoot van 2015 en de daaraan gekoppelde doelstelling voor 2030, opnieuw berekend moeten worden. Deze wordt dan ook duidelijk gecommuniceerd aan de entiteiten.

Rapportering

Jaarlijks maakt de kerngroep (zie verder) een voortgangsrapport met de evolutie van de cijfers richting de doelstellingen, samen met de stand van zaken van de uitgevoerde ondersteunende acties. Het rapport wordt ter informatie voorgelegd aan de politieke stuurgroep en via mededeling aan de Vlaamse Regering en wordt gecommuniceerd via de website en e-mail aan alle betrokken entiteiten.

4.2. Evaluatie en bijsturing

Er wordt gewerkt via het 'comply or explain' principe: elke entiteit wordt geacht te voldoen aan de doelstellingen, en dient zich te verantwoorden indien deze toch niet (dreigen) gehaald (te) worden.

Jaarlijks, samen met de validering van de verbruikscijfers en het voortgangsrapport, bespreekt de kerngroep alle entiteiten die hun doelstelling niet halen. In eerste instantie spreken VEB en/of Het Facilitair Bedrijf de entiteiten die niet op schema zitten aan met het oog op eventuele extra ondersteuning of begeleiding. In tweede instantie, kan departement Omgeving de entiteiten die drie achtereenvolgende jaren nog steeds niet voldoen aan het lineaire besparingspad, vragen te verklaren waarom zij hiervan afwijken en welke maatregelen ze plannen om de achterstand in te halen. Deze verklaring, gevalideerd door de leidend ambtenaar van de entiteit, gaat in bijlage bij een nota met aanbevelingen aan de politieke stuurgroep. Het komt de politieke stuurgroep toe eventueel te beslissen over bijkomende actie om de betrokken entiteiten aan te spreken op hun verantwoordelijkheid, te stimuleren of bijkomend te ondersteunen.

Een entiteit kan eventueel ook een afwijking van een doelstelling tegen 2030 aanvragen wanneer ze kan aantonen dat deze voor haar onhaalbaar is, tenzij door onredelijke uitgaven te doen. In dat geval bezorgt de entiteit een onderbouwde vraag voor afwijking van de doelstelling aan de kerngroep, eveneens gevalideerd door de leidend ambtenaar van de entiteit. De onderbouwing omvat minimaal: de inspanningen die de entiteit reeds deed en nog plant te doen, de redenen waarom de doelstelling toch niet behaald kan worden, en een onderbouwde berekening voor een nieuw voorgestelde doelstelling tegen 2030. Deze onderbouwing baseert zich voor mobiliteit op (de update van) het vervoersbehoefteplan en voor energie op de lange termijn vastgoedstrategie. De kerngroep onderzoekt deze vraag voor afwijking en doet een onderbouwd voorstel aan de politieke stuurgroep, rekening houdend met de impact van deze afwijking op de globale doelstelling voor de Vlaamse overheid.

4.3. Communicatie en gedragsverandering

De netto impact van de eigen CO_2-reductie van de Vlaamse overheid is eerder beperkt vergeleken met de totale Vlaamse reductiedoelstellingen. Een veel grotere impact van dit Klimaatplan Vo zit dan ook in de belangrijke voorbeeldrol ten aanzien van andere maatschappelijke actoren. Als de Vlaamse overheid haar ambities waarmaakt, kan dit andere actoren in Vlaanderen stimuleren om ook actie te ondernemen. Zijn de ambities laag of de resultaten pover, dan kan ze weinig geloofwaardig andere actoren en de burger tot inspanningen aansporen en ondermijnt ze het draagvlak voor de klimaattransitie. Naast het behalen van de resultaten dient de Vlaamse overheid er dus ook over te communiceren, zowel intern naar de entiteiten en het ambtenarenkorps, als extern. Daartoe zullen minimaal volgende acties ondernomen worden:

- Jaarlijks plaatst de kerngroep de verbruikscijfers, de evolutie sinds 2015 en het voortgangsrapport op de overkoepelende website van het Klimaatplan Vo, en schrijft alle entiteiten hierover aan. Het betreft hierbij zowel de globale cijfers voor de Vlaamse Overheid, als de entiteit specifieke cijfers. Entiteiten die niet op schema zitten richting de doelstellingen, worden hierop attent gemaakt.
- Er worden communicatieve acties opgezet door de kerngroep waarbij entiteiten die het goede voorbeeld geven anderen kunnen inspireren en van elkaar kunnen leren
- De cijfers en het jaarlijks voortgangsrapport, worden beknopt samengevat in minimum 1 duidend artikel dat verspreid wordt via de interne kanalen van de Vlaamse overheid. Dit artikel kan desgewenst ook vertaald worden naar een persbericht over de evoluties in de klimaatimpact van de interne bedrijfsvoering.
- Er worden acties opgezet door (leden van) de kerngroep om entiteiten te adviseren, inspireren, motiveren om de klimaatplan doelstellingen te realiseren waaronder : delen goede praktijken, wegwerken vooroordelen, tips and tricks, frequentere communicatie,... . Hierbij doen we beroep op de bestaande expertise rond gedragsinzichten in de Vlaamse overheid.
- Waar zinvol worden de eigen inspanningen en resultaten van de Vlaamse overheid meegenomen in externe klimaatcommunicatie.

4.4. STRUCTUREN EN TAAKVERDELING

Politieke stuurgroep

De politieke stuurgroep omvat vertegenwoordigers van het kabinet van de minister-president van de Vlaamse Regering; de Vlaamse minister bevoegd voor omgeving; de Vlaamse minister bevoegd voor energie; de Vlaamse minister bevoegd voor facilitair management; de Vlaamse minister bevoegd voor mobiliteit; en de Vlaamse minister bevoegd voor financiën en begroting.

De politieke stuurgroep bespreekt jaarlijks de evolutie ten opzichte van de vastgelegde doelstellingen en de uitvoering van de actieplannen. De politieke stuurgroep beslist over het al dan niet toestaan van door entiteiten aangevraagde afwijkingen op doelstellingen en over wijzigingen van emissiefactoren. De ambtelijke kerngroep (zie verder) doet hiertoe steeds een voorstel.

Kerngroep Klimaatplan Vo

De ambtelijke kerngroep bestaat uit het departement Omgeving (dOMG, voorzitter), Het Facilitair Bedrijf (HFB), het Vlaams Energiebedrijf (VEB) en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA). Deze groep komt samen op ad hoc basis op initiatief van haar leden. Ze staat in voor de opvolging van dit Klimaatplan Vo, de tussentijdse rapportering en de communicatie hierover, en het advies aan de politieke stuurgroep over eventuele bijsturingen (zie hierboven). Maximaal vier jaar na goedkeuring zorgt deze kerngroep voor een evaluatie van de bepalingen in deze nota en legt een advies voor verderzetting of herziening voor aan de politieke stuurgroep.

HFB en VEB beheren de dataplatformen en zijn verantwoordelijk voor de acties hoger vermeld in hoofdstuk 5 en 6, die de entiteiten ondersteunen bij het behalen van de doelstellingen. Zij bezorgen jaarlijks de verbruiken per entiteit en per energiedrager, en de daaraan gekoppelde CO_2-emissies aan dOMG, alsook een beknopt rapport over de voortgang van de ondersteunende maatregelen.

dOMG bundelt de cijfergegevens en de rapporten over de maatregelen tot een jaarlijks overkoepelend voortgangsrapport. dOMG staat verder in voor een kwaliteitscontrole op de aangeleverde verbruikscijfers, eventuele correcties van de referentiecijfers en de coördinatie van de kerngroep en haar opdrachten.

Het VEKA adviseert over de coherentie tussen het Klimaatplan Vo en andere maatregelen in het kader van de Vlaamse klimaat– en energiedoelstellingen en het LEKP. VEKA staat ook in voor de definiëring en actualisering van de gehanteerde begrippen en rekenfactoren en zorgt voor publicatie op een publiek toegankelijke website[9].

Klankbordgroep
Volgens noodzaak of op vraag van een entiteit van de Vlaamse overheid kan de kerngroep een bredere klankbordgroep samenroepen om de evolutie van de cijfers, het voortgangsrapport of een specifieke maatregel te bespreken. Hierbij is ook ruimte voor de bredere samenwerking, het delen van best practices en kennis- en informatie-uitwisseling. Deze groep kan wisselend samengesteld zijn met grote verbruikers, geïnteresseerde entiteiten, voortrekkers, entiteiten die bijkomende ondersteuning nodig hebben, specifieke experten,...

Entiteiten
De entiteiten die gevat zijn onder het toepassingsgebied, leveren de nodige inspanningen om hun doelstellingen te behalen. Op die manier werken ze mee aan de voorbeeldfunctie van de Vlaamse Overheid. Ze bezorgen of controleren jaarlijks de nodige verbruikscijfers om een goede opvolging van de doelstellingen mogelijk te maken.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap vloeit voort uit de acties die uitgewerkt worden om ondersteuning te bieden aan de entiteiten, om de vooropgestelde ambities te kunnen waarmaken. Een deel van de acties kan opgevangen worden binnen de huidige werking, maar voor bepaalde acties wordt cofinanciering aangevraagd vanuit het Vlaams Klimaatfonds. Dit zal gebeuren via de methodiek van het VEKA volgens de nota VR 2021 2910 DOC.1220/1BIS.

De middelen die nodig zijn voor de financiering van energiebesparingsmaatregelen en het behalen van de doelstellingen voor de gebouwen en technische infrastructuur, worden beschikbaar gesteld via een vermindering van 2,5% van het energiebudget van de entiteiten met een energiekost van meer dan 100.000 EUR per jaar bij BO22 voor het begrotingsjaar 2022. Vanaf BO23 voor het begrotingsjaar 2023 wordt dit opgetrokken tot jaarlijks 3%.

De budgetreservering wordt verrekend bij de begrotingsopmaak. De aldus gecreëerde budgettaire ruimte wordt via een Besluit van de Regering herverdeeld via de werkingsmiddelen van de entiteiten voor de financiering van energiebesparings- en CO_2-reducerendemaatregelen overeenkomstig de principes in het Kader voor de Oproep Actieplan Energie Efficiëntie en Klimaatimpact Vlaamse Overheid (bijlage 4).

Advies van de Inspectie van Financiën

De Inspectie van Financiën heeft op 20 juni 2022 een gunstig advies verleend. In deze nota werd het nodige verduidelijkt en aangepast om tegemoet te komen aan de opmerkingen. Hieronder enkele bijkomende verduidelijkingen:

[9] https://energiesparen.be/energiestatistieken

Opmerkingen m.b.t. de doelmatigheid en budgettaire weerslag (3.2 advies IF)
"De bijsturing van de eisen zou tevens leiden tot een verhoging van de vermindering van het energiebudget van de entiteiten met een energiekost van meer dan 100.000 EUR per jaar vanaf BO23 van 2,5% naar 3%. De inspectie van Financiën merkt op dat de nota VR niet ingaat op de huidige situatie van de marktprijzen inzake energie. In die zin zal bij uitrol BO2023/BA 2023 niet alleen rekening moeten gehouden worden met deze meeruitgaven, maar zal de haalbaarheid van voorliggende vermindering van de energiebudgetten ook uiterst delicaat zijn. De nota VR neemt best op hoe deze twee elementen met elkaar verzoend kunnen worden, anders zal dit slechts aanleiding geven tot bijvragen bij BA."

De vermindering van het energiebudget is gebaseerd op de prijzen van voor de turbulentie in de energiemarkt. Als referentie-energiebudget worden immers de energiekosten van 2019 genomen. De entiteiten kunnen de middelen die gegenereerd worden via deze budgetvermindering opnieuw investeren in energie-efficiëntiemaatregelen. Op die manier kunnen ze projecten realiseren die leiden tot minder energieverbruik en net daardoor ook de impact van eventuele verhoogde marktprijzen beperken. Veel energiebesparende maatregelen krijgen door de hogere energieprijzen ook een betere business case.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting werd verleend op 7 juli 2021.

B. ESR-TOETS

Het voorstel van beslissing heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgettenvan de Vlaamse Gemeenschap.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

De Vlaamse minister, bevoegd voor Energie, is belast met de uitvoering van deze beslissing.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te hechten aan voorliggende nota en de erin opgenomen doelstellingen, toepassingsgebied en principes.

2° het aangepaste Kader voor de Oproep Energie- en Klimaatimpact Vlaamse Overheid in bijlage goed te keuren ter vervanging van de nota van 16 juli 2021 (VR 2021 1607 DOC.09651BIS)

3° het aangepaste Actieplan Mobiliteit in bijlage goed te keuren ter vervanging van het Actieplan Mobiliteit van 16 juli 2021 (VR 2021 1607 DOC.0916/6).

4° departement Omgeving, VEB, HFB en VEKA te gelasten met de ondersteuning van de entiteiten en de uitvoering, opvolging en evaluatie van de doelstellingen en maatregelen zoals in de nota beschreven; onderling samen te werken en af te stemmen binnen een kerngroep Klimaatplan Vo die jaarlijks rapporteert over de voortgang aan de politieke stuurgroep met de hoger beschreven leden en opdracht, en aan de Vlaamse regering.

5° een evaluatie van dit plan, doelstellingen, toepassingsgebied, en modaliteiten uit te voeren maximaal vier jaar na goedkeuring.

De Minister-president van de Vlaamse Regering en de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Matthias Diependaele

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS